

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvergadering d.d.	:	8 november 2018
Commissievergadering d.d.	:	18 oktober 2018
Commissie	:	Commissie Bestuur en Middelen
Portefeuillehouder	:	wethouder N. Heijink
Programmaonderdeel	:	004. Overhead
		004002. Financiën toezicht en controle
Registratienummer	:	2018012715
Productiedatum	:	6 september 2018

Onderwerp

Dit voorstel gaat over de ontwerpbegroting 2019, zowel een sturingsinstrument als een document waarmee de raad de lasten en baten voor het nieuwe begrotingsjaar autoriseert.

Voorgesteld besluit:

De raad van de gemeente Bloemendaal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 september 2018

besluit:

1. de begroting 2019 vast te stellen;
2. de nieuwe voorstellen nummers 1 t/m 38 vast te stellen;
3. het meerjarenperspectief 2020-2022 evenals het investeringsprogramma 2019-2022 voor kennisgeving aan te nemen;
4. de 1^e begrotingswijziging 2019 Septembercirculaire 2018 (1^e begrotingswijziging 2019) vast te stellen.

De raad voornoemd d.d.

GroenLinks, VVD en PvdA dienen een amendement (nummer 4, Corsanummer 2018015830) in met als dictum:

Besluit:

- a. De investering van € 400.000 Rijkstraatweg uit Voorstel 01 en het Investeringsprogramma bij de begroting van 2019 te halen;*
- b. Het financieel voordeel daarvan (beperking schuldpositie in 2019 en uitstel kapitaallasten daarna) te verwerken in de (meerjaren)begroting;*
- c. het college te verzoeken een aanpak voor de Rijkstraatweg op te stellen, met oog voor de in de overwegingen genoemde punten.*

Amendement 4 wordt aangenomen met 15 stemmen voor (VVD, GroenLinks, D66, CDA, PvdA) en 4 stemmen tegen (Hart voor Bloemendaal, Liberaal Bloemendaal, VDB).

D66, VVD, GroenLinks, CDA, Hart voor Bloemendaal, PvdA, Liberaal Bloemendaal en VDB dienen een amendement (nummer 2¹, Corsanummer 2018015841) in met als dictum:

Besluit:

Een investering van € 70.000,- ter beschikking te stellen voor de vervanging van de audio-/ video apparatuur t.b.v. het vergadersysteem en de daaruit voortvloeiende kapitaallasten ad. 10.150 euro vanaf 2020 per jaar te dekken ten laste van het begrotingsresultaat 2021.

Amendement 2¹ wordt aangenomen met 19 stemmen voor (VVD, GroenLinks, D66, CDA, Hart voor Bloemendaal, PvdA, Liberaal Bloemendaal, VDB) en 0 stemmen tegen.

VVD, D66, CDA, Liberaal Bloemendaal en VDB dienen een amendement (nummer 26, Corsanummer 2018015849) in met als dictum:

Besluit

a. in de begroting 2019 geen rekening te houden met subsidiering van lokale radio in 2019;

Amendement 26 wordt aangenomen met 19 stemmen voor (VVD, GroenLinks, D66, CDA, Hart voor Bloemendaal, PvdA, Liberaal Bloemendaal, VDB) en 0 stemmen tegen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad der gemeente Bloemendaal, gehouden op 8 november 2018

, voorzitter

, griffier

Besluit raad: aangenomen

Stemmen voor: 11 (VVD, D66, CDA)

Stemmen tegen: 8 (GroenLinks, Hart voor Bloemendaal, PvdA, Liberaal Bloemendaal, VDB)

Afwezig: 0

Voorgesteld besluit

1. de begroting 2019 vast te stellen;
2. de nieuwe voorstellen nummers 1 t/m 38 vast te stellen;
3. het meerjarenperspectief 2020-2022 evenals het investeringsprogramma 2019-2022 voor kennisgeving aan te nemen;
4. de 1^e begrotingswijziging 2019 Septembercirculaire 2018 (1^e begrotingswijziging 2019) vast te stellen.

Aanleiding en beoogd effect

Aanleiding

Voor elk begrotingsjaar moet een begroting worden opgesteld, waarbij structurele lasten en baten in evenwicht moeten zijn. Het Rijk vraagt van gemeenten dat zij een reële, meerjarige, duurzaam sluitende begroting maken. De provincie ontvangt de begroting vóór 15 november en toetst vervolgens of de begroting voldoet aan de gestelde normen. Met de begroting kan de gemeenteraad sturen op doelen en middelen en worden tevens de lasten/baten voor het nieuwe begrotingsjaar geautoriseerd.

Beoogd effect

De begroting voldoet aan wet- en regelgeving, is compact en geeft inzicht in de doelen van de gemeente in 2019. In de begroting is zoveel mogelijk het collegeprogramma 2018 – 2022 verwerkt.

Politieke keuzeruimte

Het is aan de gemeenteraad om financiële belangen af te wegen tegen (investerings-)ambities om al dan niet middelen vrij te maken. Daarbij moet ten minste voldaan worden aan de eis van een materieel sluitende begroting van baten en lasten. Tevens is er de wens en het streven om het schuldniveau beheersbaar te houden.

Gedachtegang

Argumenten

- 1.1. De raad stelt de begroting vast en autoriseert hiermee de baten en lasten omdat dit een bevoegdheid van de gemeenteraad is*
Conform art. 189 van de Gemeentewet is het vaststellen van de begroting een bevoegdheid van de gemeenteraad. De gemeenteraad ziet er ook op toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is.

De begroting is te vinden op een website waar programma's, doelen en middelen te vinden zijn. Grote mutaties worden hierin toegelicht, nieuwe voorstellen zijn te vinden in een bijlage bij dit raadsvoorstel.

- 2.1. De nieuwe voorstellen vergen een bestuurlijke afweging*
Het gaat hier om voorstellen waar een bestuurlijke afweging gemaakt kan worden wat betreft nut, noodzaak, uitstelbaarheid etc. Bij de nieuwe voorstellen is ook een aantal voorstellen te vinden dat gaat over de uitvoering van het collegeprogramma 2018 – 2022. Overwegingen hierbij kunnen verder zijn om structurele lasten te vermijden omdat de begroting onder druk staat. De nieuwe voorstellen zelf zijn te vinden een bijlage bij dit raadsvoorstel.

Overigens worden ontwikkelingen met financiële consequenties binnen bestaand beleid en waar geen bestuurlijke afweging vereist is, als mutatie in de begroting verwerkt. Gedacht kan daarbij worden aan bijvoorbeeld cao-stijging, ophoging van budgetten voor inflatie, areaaluitbreiding etc. Grote mutaties worden toegelicht in de begroting.

2.2 Een aantal nieuwe voorstellen gaan over de IBP-opgaven

Rijk, provincies en gemeenten werken samen aan een aantal opgaven in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP). Die opgaven gaan over onder meer duurzaamheid, sociaal domein en wonen. Het Rijk stelt middelen beschikbaar via de Algemene Uitkering en zo nodig investeren lagere overheden ook in realisatie van de opgaven. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de investeringsagenda van de decentrale overheden en zal blijken uit de (nieuwe) college- en raadsprogramma's. Het idee is dat daarmee een brede financiële basis voor de uitwerking van de maatschappelijke opgaven wordt bewerkstelligd. In onderstaande tabel ziet u de voorstellen die samenhangen met de IBP opgave:

Voorstellen mede i.v.m. IBP	2019	2020	2021	2022
30: Intensivering beleidsplan sociaal domein	-€ 175.000	-€ 172.380	-€ 66.833	-€ 67.769
33: formatie-uitbreiding uitv. IBP/collegeprogramma	-€ 290.000	-€ 216.300	-€ 148.526	-€ 152.982
34: Duurzaamheidsbeleid	-€ 142.000	-€ 90.000	-€ 89.000	-€ 96.000
TOTAAL	-€ 607.000	-€ 478.680	-€ 304.359	-€ 316.751

3.1. Het financiële meerjarenperspectief is ter kennisname omdat de raad elk begrotingsjaar besluit over de begroting

De jaren na het begrotingsjaar worden in beeld gebracht en zijn ter kennisname. Omdat de gemeenteraad elk jaar besluiten neemt over beleidsprioriteiten etc. zijn deze cijfers indicatief en ter kennisname.

4.1. De septembercirculaire was nog niet bekend toen de begroting werd opgesteld, daarom wordt de raad gevraagd om de effecten hiervan als 1^e begrotingswijziging vast te stellen.

De begroting is in de zomer opgesteld. De septembercirculaire werd pas later bekend en de effecten zijn niet verwerkt in de begroting. Daarom wordt de gemeenteraad gevraagd om dit als 1^e begrotingswijziging vast te stellen. De raad ontvangt een separate brief over de consequenties van de septembercirculaire.

Kanttekeningen

Onderstaande kanttekeningen gelden voor alle voorstellen die structurele lasten met zich meebrengen of een negatief effect op de baten hebben.

1.1. Integrale afweging verkoop activa en investeringsambities is noodzakelijk om het schuldniveau te beperken

In het kader van de beperking van het schuldniveau is de gemeenteraad begin 2018 informatie aangereikt om activa te verkopen en keuzes te maken m.b.t. de investeringsambities (tussenrapportage Bloemendaal duurzaam).

2.1. Zo mogelijk structurele lasten vermijden

Omdat de begroting onder druk staat dienen structurele lasten waar mogelijk vermeden te worden.

Alternatieven

Alternatief A: Incidentele lasten i.p.v. structurele lasten

Om structurele lasten te vermijden kan een alternatief zijn om incidenteel budget beschikbaar te stellen voor het eerste of tweede begrotingsjaar. Dan is er tijd voor verdere uitwerking en kan bekeken worden of een andere oplossing mogelijk is om de structurele lasten te vermijden.

Alternatief B: Andere procedure volgen

Soms is het ook mogelijk/gewenst/noodzakelijk om een voorstel als apart raadsvoorstel aan de raad aan te bieden zodat meer tijd is om nut/noodzaak/haalbaarheid/alternatieven etc. te onderzoeken. Natuurlijk wordt zoveel mogelijk gestreefd naar een integrale afweging bij de begroting maar dat is niet in alle gevallen haalbaar omdat bijvoorbeeld het voorstel bij de begroting niet rijp is voor besluitvorming maar (te) spoedeisend is om een volgende begroting af te wachten. Voorstellen binnen het beleid van de raad kunnen bij de Voor- en Najaarsnota aan de raad worden aangeboden.

Alternatief C: Uitstel van besluitvorming over specifieke voorstellen

Soms is het mogelijk om de besluitvorming over bepaalde voorstellen uit te stellen. Dat geeft mogelijkheden voor nadere uitwerking en het vormen van alternatieven.

Overwegingen van het college

Ons college is van mening dat de nieuwe voorstellen passend zijn om het collegeprogramma en ander beleid uit te voeren en dat alternatieven zoals hierboven geschetst niet gewenst zijn. De verwerkte mutaties in de begroting zijn conform de uitgangspunten van de kadernota 2019 en/of een onvermijdbare bijstelling van baten/lasten binnen het beleid van de raad.

Andere overwegingen zijn:

- Baten en lasten in evenwicht houden conform de toezichteisen vanuit het rijk en provincie;
- Uit de begrotingsanalyse 2017 Bloemendaal blijkt dat het netto lastenniveau van de gemeente hoog is en voor 'bovengemiddelde lasten' afhankelijk is van 'overige baten' en dat deze 'overige baten' onder druk staan zoals het vervallen van de precariobelasting op netwerken vanaf 2022.
- De investeringsambities zijn hoog in relatie tot de beschikbare middelen. Daarom dreigt het schuldniveau op termijn buiten de kaders te komen zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.
- De rioolheffing en afvalstoffenheffing dienen zo snel mogelijk kostendekkend te worden gemaakt omdat deze anders beslag leggen op schaarse algemene middelen.

Middelen

Financiële middelen

MEERJARENBEGROTING 2 0 1 9 - 2 0 2 2 x € 1.000		2019	2020	2021	2022
1	Stand meerjarenbegroting in PRIMAIRE begroting 2018	-26	-73	-76	-76
	Reeds genomen raadsbesluiten na begrotingsvaststelling:				
	- sportnota 2018	-30	-30	-30	-30
	- aanpassing bijdragen begroting VRK 2019-2022	-114	-114	-114	-114
a	Voorjaarsnota 2018	-13	-16	-18	-18
b	Mutaties meerjarenbegroting 2019-2022 (saldo lasten en baten)	312	974	1.098	740
2	BIJGESTELDE STAND meerjarenbegroting 2019-2022 inclusief mutaties	128	741	860	501
c	Nieuwe voorstellen	-134	224	322	314
3	BIJGESTELDE STAND meerj. begr. 2019-2022 inclusief nieuwe voorstellen	-6	964	1.182	815
	Saldo MJB 2019-2022	-6	964	1.182	815
	Eliminatie opgenomen incidentele uitgaven en inkomsten	-18	592	699	-60
	Saldo materieel na correctie incidentele uitgaven en inkomsten	12	373	483	875

De opstelling van de begroting 2019 begint met de jaarschijf 2019 van de eerder vastgestelde begroting 2018 (regel 1), met vervolgens de financiële consequenties van reeds genomen raadsbesluiten. In regel a zijn de structurele consequenties van de Voorjaarsnota 2018 te vinden en in regel b de mutaties van de begroting 2019 een en ander volgens de vastgestelde financiële uitgangspunten van de Kadernota 2019. Vervolgens geeft regel 2 dan de bijgestelde stand aan van de meerjarenbegroting inclusief mutaties. De bijgestelde stand na verwerking van de mutaties vertoont voor alle begrotingsjaren positieve saldi.

In regel c zijn de consequenties te zien van nieuwe voorstellen.

De laatste regel geeft het saldo weer na correctie voor incidentele lasten en baten en is van belang voor inzicht in het materieel, reëel en duurzaam begrotingsevenwicht.

De begroting 2019 is evenals de meerjarenbegroting reëel en duurzaam in evenwicht en voldoet daarmee aan het toezichtcriterium van de provincie Noord-Holland.

U wordt geïnformeerd over de consequenties van de septembercirculaire 2018 in een separate brief. U wordt voorgesteld om de consequenties hiervan als 1^e begrotingswijziging 2019 vast te stellen (beslispunt 4 raadsvoorstel).

Investeringsen en schuldniveau

Op 23 augustus 2016 is door het college een aantal besluiten genomen in het kader van 'Bloemendaal duurzaam financieel houdbaar' (corsa 2016021221). Vervolgens is het raadsvoorstel over dit onderwerp door de gemeenteraad vastgesteld op 3 november 2016 (corsa 2016021156). Er is onder meer besloten om te streven naar een bruto schuld van € 20 miljoen (solvabiliteit = 50%) waarbij de schuldpositie niet verder mag oplopen dan maximaal € 40 miljoen. Onroerend goed wordt waar mogelijk (versneld) verkocht en de opbrengsten worden gebruikt om schulden af te lossen. De investeringsruimte wordt jaarlijks bepaald.

Omdat het integrale beeld wat betreft investeringen en afstoten onroerend goed onvoldoende bekend was, zijn de afgelopen jaren investeringen getemporiseerd. In de tussenrapportage Bloemendaal financieel duurzaam (corsa 2018002441) wordt dit integrale beeld geschetst. Uit deze rapportage komt naar voren dat bij de huidige investeringsambities (met name het Integraal Huisvestingplan Onderwijs –IHP-) de beschikbare middelen onvoldoende zijn en het schuldniveau op termijn buiten de kaders van de raad zal komen. De middelen om activa af te stoten zijn te beperkt om dit te voorkomen.

In de periode 2019 -2022 gaat het om een investeringsvolume van ca. € 24,5 miljoen. De beschikbare kasmiddelen voor investeringen zijn in deze periode naar verwachting € 5 miljoen, waardoor het schuldniveau normaal gesproken met bijna € 20 miljoen zou oplopen. Daar gaan echter nog incidentele baten af, zoals verkoop van onroerend goed en wellicht verkoop van aandelen Eneco. Als deze effecten worden meegenomen, zal het schuldniveau naar verwachting de komende vier jaar binnen de kaders van de gemeenteraad blijven.

Om ook op termijn het schuldniveau binnen de kaders van de raad te houden, is het nodig dat de beschikbare ruimte groter wordt en deze wordt gebruikt voor investeringen (en dus niet voor andere uitgaven).

Verhoging vrije kasstroom

Het verwachte investeringsniveau past niet bij de omvang van de huidige begroting. De beschikbare vrije kasstroom in de begroting (afschrijvingen investeringen) is ontoereikend om de geplande investeringsomvang op te vangen. Daarom worden de volgende maatregelen voorgesteld:

1. Opheffen van de systematiek financierings-/dekkingsreserves;
2. Verhoging retributies voor afval- en rioolexploitatie tot maximaal kostendekkend niveau;
3. Verhoging van de onroerende zaakbelasting (OZB).

Ad 1). Opheffen van de systematiek dekkingsreserves

Om de vrije kasruimte in de begroting te verruimen wordt voorgesteld de methodiek van dekkingsreserves met uitzondering van die voor de rioolexploitatie vanaf begrotingsjaar 2019 op te heffen en het saldo van deze reserves per 1 januari 2019 ad € 9.913.885 over te hevelen naar de flexibele algemene reserve. Tevens ontstaat een beter beeld op een reële en duurzame begroting doordat er geen gat meer valt als de dekkingsreserve is uitgeput. Zie voor meer informatie nieuw voorstel 14 in de bijlage.

Ad 2) Verhoging retributies voor afval- en rioolexploitatie tot maximaal kostendekkend niveau

Voor de afvalstoffenheffing geldt het beleid van volledige kostendekking. Evenals bij de rioolheffing geldt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet mogen overschrijden. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen waarin een overzicht van baten en lasten en de bijbehorende toelichting op de beleidsuitgangspunten is opgenomen. Op 28 september 2017 is het nieuw verbreed Gemeentelijk Rioleringsprogramma (VGRP) over de planperiode 2017-2021 vastgesteld. Daaruit bleek dat er geen sprake is van 100% kostendekking. Dit is reden geweest om vanaf het begrotingsjaar 2018 naast de correctie voor inflatie een extra verhoging van 1,8% door te voeren in combinatie met een verrekening uit de voorziening rioleringen. Deze voorziening bestaat uit eerder ontvangen rioolheffingen die op deze wijze aan de burger worden teruggegeven. In het begrotingsjaar 2032 zal de 100% kostendekking met verrekening van de rioolvoorziening zijn gerealiseerd.

Verhoging OZB-woningen en niet woningen

Om vier redenen is het noodzakelijk om de OZB-belasting te verhogen:

1. Verlies van baten precario netwerken van € 756.537 vanaf 2022 moet opgevangen worden. In het coalitieakkoord wordt voorgesteld om het financieel probleem, dat ontstaat als gevolg van het wegvallen van precario op netwerken, op te vangen door een verhoging van de OZB. Eén van de nieuwe voorstellen is om de OZB vanaf 2019 met € 756.537 extra te verhogen om dit te compenseren.
2. Uitvoering van de ambities van het collegeprogramma
3. Verhoging van de formatie om informatievragen af te handelen
4. Verlies aan dividendinkomsten na verkoop aandelen Eneco

Zie voor meer informatie vooral voorstellen 32, 37 en 38 van de bijlage nieuwe voorstellen.

Om voorgaande voorstellen te dekken dienen de OZB inkomsten met ongeveer € 1,5 miljoen te stijgen. Dat heeft naar verwachting de volgende consequenties voor de tarieven.

OZB tarieven

	woning eigenaren	niet-woning eigenaren	niet woning gebruikers
tarief 2018	0,1054%	0,2913%	0,1957%
concept tarief 2019	0,1185%	0,3331%	0,2288%
mutatie 2019 t.o.v. 2018	12,4%	14,3%	16,9%

Consequenties woonlasten

Hieronder zijn de consequenties voor de woonlasten verkend. Na behandeling van de begroting wordt de gemeenteraad in december de belastingverordening ter besluitvorming aangeboden.

<i>Woonlasten eigen woning</i>	2018	2019	Mutatie % 2019 t.o.v. 2018
<i>Bloemendaal</i>			
Onroerendezaakbelastingen	€ 671	€ 808	20,3%
Afvalstoffenheffing	€ 328	€ 369	12,4%
Rioolheffing eigenaar	€ 101	€ 104	2,2%
Rioolheffing gebruik	€ 133	€ 138	4,0%
Totaal woonlasten	€ 1.233	€ 1.418	15,0%
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		€ 185	
Stijging t.o.v. voorgaand jaar per maand		€ 15,40	

Ambities worden uitgevoerd bij een sluitende begroting

Bij de voorgestelde verhoging van de OZB, een kostendekkende exploitatie voor afval en riool en het opheffen van de systematiek dekkingsreserves in combinatie met een 100% compensatie voor wegvallende inkomsten neemt, naast een structureel sluitende begroting, de jaarlijkse vrije kasstroom toe met een bedrag van ca. € 0,5 miljoen. Dit bedrag is noodzakelijk voor de toekomstige verwachte verhoogde aflossingsverplichting van aangegane geldleningen ter (her)financiering van de geplande (vervangings) investeringen. Het beoogde effect is dat onze ambities uitgevoerd kunnen worden, de begroting structureel materieel sluitend is vanaf 2019, robuust is en is voorbereid op de toekomst en tevens voldoet aan de normen van uw raad in het kader van 'Bloemendaal duurzaam financieel houdbaar'.

Personele middelen

Enkele nieuwe voorstellen gaan over het beschikbaar stellen van extra personele middelen. Zie verder de betreffende nieuwe voorstellen in de bijlage bij dit raadsvoorstel.

Organisatorische middelen

In de programma's vindt u welke middelen per programma worden ingezet. In de paragrafen kunt per thema meer informatie vinden, zie bijvoorbeeld de paragraaf bedrijfsvoering.

Egalisatiereserve sociaal domein

Bij de behandeling van de kadernota 2019 heeft de gemeenteraad besloten om de egalisatiereserve sociaal domein in de periode 2019-2022 te maximeren op € 650.000 en de minimale omvang te bepalen op € 450.000. In de periode 2015 - 2018 zijn tekorten/overschotten sociaal domein onttrokken/toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Vanaf 2019 gaat het overgrote deel van de integratie uitkering sociaal domein over in de algemene uitkering. Daarom wordt het lastiger om een tekort/overschot sociaal domein vast te stellen en wordt de systematiek aangepast. Omdat de raad bij de kadernota dit besluit heeft genomen, wordt dit besluit niet opnieuw voorgelegd en administratief verwerkt.

Participatie

In de begroting 2019 is het collegeprogramma 2018 – 2022 verwerkt. Bij de totstandkoming hiervan is de inbreng van inwoners gevraagd (twee bijeenkomsten) en van raadsleden (een bijeenkomst). Verder is in het collegeprogramma zelf veel aandacht voor een participatieve wijze van werken.

Communicatie

Het raadsbesluit wordt verstuurd naar de provincie en opgenomen in de website begroting 2019.

Samenwerking (Heemstede)

Het gebruikte format en de inhoud van de begroting is waar mogelijk afgestemd met de gemeente Heemstede.

Vervolgproces/evaluatie

Vervolgproces

Na besluitvorming door de raad wordt het raadsbesluit en bijlagen conform art. 191 Gemeentewet voor 15 november verstuurd aan de provincie Noord-Holland. De begroting is gepubliceerd op een website zodat hier gemakkelijk kennis van kan worden genomen. De administratieve consequenties worden verwerkt zodat de budgethouders over de gevoteerde budgetten kunnen beschikken.

Evaluatie

Jaarlijks wordt de P&C-cyclus geëvalueerd met de auditcommissie.

Bijlagen

- Aanbiedingsbrief (2018012812)
- Investeringsprogramma 2019-2022 (2018010392)
- Nieuwe voorstellen (2018013086)
- Ontwerpbegroting 2019: <http://bloemendaal.begroting-2019.nl>
- Brief gevolgen septembercirculaire (*wordt nagestuurd*)

Achterliggende documenten

- Tussenrapportage Bloemendaal financieel duurzaam (febr. 2018 / corsa 2018002441)
- Begrotingsanalyse 2017 Bloemendaal (maart 2018 / corsa 2018002441)

Begrippenlijst gemeentebegroting:

<https://vng.nl/begrippenlijst-gemeentebegroting>

Wegwijzer gemeentebegroting voor raadsleden:

<https://vng.nl/onderwerpenindex/gemeentefinancien/begroting-en-verantwoording/wegwijzer-gemeentebegroting>

Wat betreft beleidsindicatoren kan op de website **WaarStaatJeGemeente** (WSJG) de gemeente Bloemendaal vergeleken worden met andere gemeente of bv. de gemeentegrootteklasse < 25.000 inwoners, zie [Dashboard Waar Staat Je Gemeente](#)

Er is een **databank voor gemeentefinanciën online**. De website is een initiatief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en bevindt zich nog in de ontwikkelfase, zie:

<https://dfg.datawonen.nl/jive/jivereportcontents.ashx?report=home>

COELO **lokale lasten monitor**:

<https://www.coelo.nl/index.php/wat-betaal-ik-waar/lokale-lasten-calculator>

Burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester.

, gemeentesecretaris.